

## Verslag ontwikkelgesprek

Dit verslag bevat de uitkomsten van het ontwikkelgesprek dat de opleiding **Ondernemerschap & Retail Management** met (een afvaardiging van) het panel heeft gevoerd in het kader van de visitatie op 26 november 2024.

Naam opleiding	RIO	Varianten	Locatie(s)	Datum gesprek
ORM	35523	Voltijd / Deeltijd	Zwolle	17-12-2024

### 1<sup>e</sup> Thema ontwikkelgesprek

#### Flexibilisering in het Onderwijs

Flexibilisering is een belangrijk thema binnen de opleiding ORM, mede vanwege de grote diversiteit in persoonlijke situaties van studenten. Sommige studenten pakken flexibilisering snel op, terwijl anderen moeite hebben met het maken van keuzes en de gevolgen op lange termijn. Vooral generatie Z lijkt het lastig te vinden om zelfstandig keuzes te maken. De opleiding zoekt naar manieren om flexibilisering effectief te implementeren en vraagt de experts om advies.

### Verslag ontwikkelgesprek

#### Wat is het doel van flexibilisering?

Er wordt benadrukt dat de kernvraag bij flexibilisering moet zijn: *“Welk probleem willen we hiermee oplossen?”* Het is belangrijk om een duidelijke aanleiding en motivering te hebben voordat flexibilisering wordt geïmplementeerd.

#### Flexibilisering en studenten met een eigen bedrijf (ORM)

Sommige studenten hebben al vanaf het eerste jaar een eigen bedrijf en kunnen leeruitkomsten aantonen via het werken in hun eigen bedrijf. Voor deze groep is het belangrijk dat flexibilisering aansluit bij hun praktijkervaring.

- Dit vraagt om een structureel en begeleid programma waarmee studenten hun studie en bedrijf kunnen combineren. Dit werkt goed in deeltijdprogramma's, maar voor voltijdstudenten is er een ander vraagstuk: zijn ze zelfstandig genoeg om hiervan te profiteren?

#### Praktijkvoorbeelden van flexibilisering

- Bij TMO werd in het laatste studiejaar flexibilisering aangeboden door studenten praktijkonderzoek te laten doen binnen specifieke beroepsprofielen. Dit vroeg om intensieve samenwerking met bedrijven en gestructureerde begeleiding. Studenten waren positief over deze aanpak.
- Studenten kiezen steeds vaker hun eigen context of beroepsproduct bij afstuderen. Dit biedt vrijheid, maar vereist duidelijke richtlijnen.

#### Flexibilisering in deeltijd versus voltijd

- Bij deeltijdstudenten werkt flexibilisering beter, omdat zij hun werkplek kunnen gebruiken als leeromgeving. In voltijdprogramma's blijkt flexibilisering vaak minder effectief. Uit onderzoeken blijkt dat ongeveer 1% van de voltijdstudenten gebruikmaakt van flexibele opties.

### Aanpak binnen ORM

- ORM heeft al gesprekken gevoerd met studenten over flexibilisering. Bijvoorbeeld of ze eerst een minor willen volgen of met werkplekleren (WPL) willen starten.
- Nieuwe leerroutes zijn in ontwikkeling om versneld studeren mogelijk te maken. Dit blijft voorlopig maatwerk.

**Toetsing en flexibilisering:** Hoe kan toetsing flexibel worden ingericht om uitval te verminderen, vooral in deeltijd?

- Online toetsing en assessments zijn tijdens corona bij NTI succesvol gebleken, maar studenten hebben tijd nodig om eraan te wennen. Privacyregels en technische eisen spelen een rol bij de invoering van online toetsvormen.
- Bij TMO werd een mix van fysieke en digitale toetsen gebruikt. Eindassessments waren fysiek, maar formatieve toetsmomenten konden digitaal plaatsvinden.

### Structuur versus vrijheid

- Flexibilisering in tijd vraagt om voorzichtigheid, vooral bij eerstejaars. Deze studenten hebben meer begeleiding en structuur nodig om hun weg te vinden.
- Misschien is het beter om vaste toetsmomenten aan te houden, zelfs als dit tegen de trend van flexibilisering ingaat.

### Adviezen

1. **Klein beginnen:** begin met kleine stappen om kwaliteit te borgen. Flexibilisering in te veel aspecten tegelijk kan leiden tot onduidelijkheid en kwaliteitsverlies
2. **Onderzoek gebruiken:** haal relevante onderzoeken erbij, zoals publicaties over onderwijslogistiek en onderwijs op maat. Deze kunnen helpen bij het bepalen van welke onderdelen van flexibilisering haalbaar en effectief zijn.  
Door SURF (2016) is er onderzoek gedaan naar stand van flexibilisering in het onderwijs en een onderzoek naar 'onderwijs op maat'. Betrokken zijn o.a. HU, InHolland, Avans, Wageningen, Leeuwarden, TU Delf, UU). In 2023 is onderzoek gedaan naar flexibilisering van het mbo, zijn parallellen te trekken en te leren. Advies is om contact te zoeken in samenwerking met bovenstaande instellingen en via het LOO.
3. **Doelgroepen differentiëren:** Ontwikkel flexibilisering specifiek voor verschillende doelgroepen, zoals deeltijdstudenten die dat kunnen toepassen in hun baan en voltijdstudenten met een eigen bedrijf.  
Bied flexibele opties aan waar deze het meeste impact hebben, zoals voor studenten met een eigen bedrijf.
4. **Blended learning toepassen:** Combineer vaste structuren met flexibele leermogelijkheden. Laat studenten zich inschrijven op blokken of modules en geef ze toegang tot blended learning-middelen en begeleiding.
5. **Alternatieve toetsen:** Analyseer of alternatieve toetsvormen, zoals portfolio-assessments, kunnen bijdragen aan een lagere uitval en betere resultaten.

### 2<sup>e</sup> Thema ontwikkelgesprek

#### Ondernemende Mindset in het Curriculum

De ondernemende mindset wordt een belangrijk onderdeel van het nieuwe landelijke profiel. De opleiding ORM onderzoekt hoe dit het beste kan worden geïmplementeerd en beoordeeld binnen het curriculum. Er wordt gekeken naar methodes, het moment van toetsing en wie de beoordeling uitvoert. Dit brengt verschillende uitdagingen met zich mee, zoals:

- Hoe maak je een ondernemende mindset meetbaar?
- Hoe zorg je dat deze competentie gedurende de vier jaar wordt ontwikkeld en beoordeeld?

## Verslag ontwikkelgesprek

### Suggesties:

**Maak een koppeling met competenties:** Welke competenties horen bij een ondernemende mindset, en hoe kunnen deze beoordeeld worden?

**Portfolio als instrument:** Door een portfolio te gebruiken kunnen studenten bewijsstukken verzamelen die hun gedrag en handelen over de tijd aantonen. Voorbeelden:

- Een vergadering leiden en hiervan een verslag maken waarin de student reflecteert op competenties zoals initiatief nemen.
- Formatieve momenten inbouwen waarin de docent een coachende rol vervult en de ontwikkeling van de student bespreekt.

**Opbouw door de jaren heen:** Naarmate de opleiding vordert, moeten studenten steeds meer laten zien. De ondernemende houding moet verweven zijn in het curriculum en meetbaar worden gemaakt via concreet gedrag en resultaten.

**Resultaatgerichtheid:** Ondernemen is niet alleen doen, maar ook resultaat behalen. Bij TMO werd bijvoorbeeld een gedegen financieel plan geëist, zodat studenten aantonen dat hun initiatieven ook economisch haalbaar zijn.

Studenten moeten weten **welk gedrag van hen wordt verwacht**. Het is belangrijk om vanaf het eerste jaar te starten met het ontwikkelen van een ondernemende mindset, zodat dit in latere jaren verder kan worden verdiept.

**Alternatieve toetsvormen:** In plaats van alleen schriftelijke opdrachten kunnen studenten bijvoorbeeld een pitch of een blog maken, om hun ondernemende houding op een meer creatieve manier te tonen.

## Adviezen

### 1. Beoordeling door het werkveld:

- Begeleidende docenten en bedrijfsbegeleiders kunnen hierin samenwerken. Bedrijfsbegeleiders kunnen bijvoorbeeld een training krijgen, vergelijkbaar met een BKE (Basis Kwalificatie Examinering).
- Bij Hogeschool Rotterdam is een poule van externe werkveldpartners opgezet. Deze partners kregen een assessmenttraining en zijn bereid om te investeren in jonge professionals.
- Een optie is om afspraken te maken met bedrijven om dit proces te ondersteunen. Dit kan helpen bij het professionaliseren van externe beoordelaars.

### 2. Instrumenten en onderzoek:

- Bij de Haagse Hogeschool heeft een researchplatform met lectoren een instrument ontwikkeld om ondernemerschap meetbaar te maken. Het kan nuttig zijn om contact op te nemen en te kijken of dit toepasbaar is binnen ORM. Dit betreft het gedachtegoed 'effectuation' (big 6) van Sarasvathy. Hij heeft onderzoek gedaan naar competenties/kwaliteiten die bepalend zijn voor ondernemerschap. de Haagse Hogeschool heeft een researchplatform met lectoren een instrument ontwikkeld om ondernemerschap meetbaar te maken. Het kan nuttig zijn om contact op te nemen en te kijken of dit toepasbaar is binnen ORM.